

---

# Do školy jsem lezl po hromosvodu

---

## Do školy jsem lezl po hromosvodu

Státní bezpečnost a bezpečnostní složky před rokem 1989 jsou dlouhodobě předmětem zájmu studia ředitele Ústavu pro studium totalitních režimů Pavla Žáčka. Zajímalo nás, jaké jsou jeho osobní vzpomínky na přelomové období, kdy studoval na UK.

**V současné době se věnuješ profesionálně minulosti. Mohl bys nám popsat vlastní minulost, tedy jak se zapojil do listopadového dění na fakultě?**

Jako student fakulty žurnalistiky UK jsem se se svými nejbližšími přáteli a kolegy snažil dělat některé aktivity, které překračovaly rámec fakulty. Zejména pak vydávání časopisů. Vztahy s redakčním okruhem Kavárny A.F.F.A. a dalšími časopisy (Situace, EM aj.) nás logicky dovedly do Studentského tiskového a informačního střediska (STIS), které pospojovalo všechny studenty aktivní v tomto směru. V poslední fázi se v Bílém koníčku na Staroměstském náměstí objevovali dokonce i zástupci mimopražských fakult. Druhý den po demonstraci jsme na kolejích Větrníků začali formulovat prohlášení za pražské vysokoškolské studenty, které se po ustavení celostátního výboru v podvečer 19. listopadu 1989 - v době, kdy se v Činoherním klubu ustavovalo Občanské fórum - stalo podkladem pro prohlášení vznikajícího celostátního stávkového výboru VŠ studentů. Druhého dne ráno jsem vyhlašoval stávku na fakultě, kde se pro mně překvapivě ihned připojilo více než sto studentů. Poté jsem se již ve stávkovém výboru na fakultě příliš neangažoval, věnoval se tiskovým aktivitám (vydali jsme čtyři stávková čísla časopisu Proto), účastnil se jednání studentského parlamentu v Disku a posléze připravoval vydávání Studentských listů.

**Pamatuješ si, jak proběhly první dny stávky? Jakým způsobem studenti obsazovali fakulty např. jak se řešili technické věci jako papír a kopíraky nebo kdo přebíral zodpovědnost za chod budov? Měli jste stejně jako byl na Filozofické fakultě bufet, kde se jedlo?**

Pokud vím, existovala určitá dohoda s vedením fakulty - paradoxní, s ohledem na fakt, že děkan byl agent Státní bezpečnosti a skoro každý den příslušníka 11. odboru II. správy SNB mjr. Vyhnánka o situaci na škole informoval - o využití některých technických možností. Nicméně letáky a Proto jsme tiskli i mimo fakultu, dokonce snad v zastoupeních zahraničních leteckých společností. Vedení fakulty např. navečer kontrolovalo vstup do fakulty, takže jednou po návratu z jednání studentského parlamentu jsem musel do školy proniknout po hromosvodu až do otevřeného okna prvního patra. Přes den fungovala u dveří studentská služba, zapisující návštěvníky zvenčí, včetně občanů, kteří nám v té nadšené atmosféře přinášeli i jídlo. Faktem však je, že do fakulty jednou pronikl i příslušník StB, jeden z těch, který mne vyslyšel. Vyšel normálně ze dveří (snad z WC) a pozdravil mě. Vyvedlo mě to dost z míry a když jsme ho poté hledali od sklepů o střechu, nenašli jsme ho. Asi měl klíče od zadního vchodu a včas utekl. Co tam dělal, nevím. Možná vyzvedával agenturní zprávy od děkana nebo od někoho jiného.

**Pokud procházíš archivní informace o listopadové revoluci, které jsou teď k dispozici, v čem se liší od vlastních vzpomínky? Víš, že se na Filozofické fakultě jednu dobu hlídkovalo u oken, zda jedou tanky - nakolik byly třeba takové výzvy v prvních dne okupační stávky fámy?**

Konkrétních zdrojů, jako vzpomínek, není stále dost. Čili pokud si vybavuji podrobnosti některých událostí, zapadají do obecných informací, které máme k dispozici. Respektive je rozšiřují. Role fámy v dějinách: stejně jako celostátní fáma o smrti Martina Šmída vznikaly dezinformace i na místních úrovních. Pamatuji, že v jednom z prvních dnů stávky zasedali komunisté ve fakultní aule a radili se - zaznívaly tam hlasy: nesmíme dopustit, aby to dopadlo jako v roce 1968 (profesorka J. H.) atd. - zavolal někdo na vrátnici, údajně známý kamarádky Jany Ovsíkové z Mladé fronty, že kolem ÚV KSČ jsou tanky. Vnikl jsem s touto výbušnou informací na jejich schůzi a úplně jsem ji rozbil. Rozeběhli se k telefonům a zjišťovali aktuální stav. Pak mi jeden z profesorů - komunistů s vítězným úsměvem na rtech na chodbě řekl: Volal jsem známému na ÚV. Žádné tanky tam nejsou! Nicméně schůze skončila.

**Jakou roli hráli studenti FŽ při proměně způsobu zpravodajství médií o dění? Jak hodnotíš své působení jako šéfredaktora Studentských listů?**

Myslím, že jsme jako mladí naivní studenti situaci pěkně nakopli. Mimochodem v nově nalezených svodkách z období prvních několika dnů stávky nás centrála StB hodnotila jako jedny z nejradikálnějších. Na fakultě byly vyvěšeny plakáty: Chceme psát pravdu. Za první klíčové demonstrace 20. 11. 1989 před fakultou studenti nižších ročníků skandovali totéž: Chceme psát pravdu, hurá! Dodnes slyším onu fistuli ženských hlasů... K šéfredaktorství Studentských listů - nevím, zda se mohu hodnotit. Nicméně hlavní zkušeností bylo zjištění, že nejhůře se šéfuje kamarádům. Nicméně jsme to společně táhli po dva roky. Myslím, že mohu říci, že šlo o nejlepší doba našeho života.

Pavel Žáček - životopis

P.K.